

Liefde maakt sterk

MIEN LABBERTON

Nu moet je met je gedachten een eind op reis gaan, helemaal naar het noord-westen van Italië, naar een klein bergdorpje. Kijk er je atlas maar eens even op na. Dan zie je meteen, dat daar erg veel kleine riviertjes zijn, die als beken uit de bergen komen. Die vrolijke vlugge beekjes verenigen zich en stromen weer uit in een riviertje en dat rept zich weer voort naar een grotere rivier, die dan tenslotte in de Po uitmondt, of misschien wel in de Rhône, dat hangt er maar van af aan welke kant van de berg ze geboren werden.

In dat kleine bergdorpje woont Antonio Campezzo. Hij is negen jaar en niet groot van stuk. Maar hij heeft heldere ogen en hij weet altijd fijne spelletjes te bedenken. Aan de overkant van de herberg van Antonio's vader wonen Giovanni en Carlotta, de bakkerskinderen, en daar speelt hij altijd mee in de uren die ze niet op de schoolbank doorbrengen. Er is altijd heerlijk veel vrije tijd. 's Zaterdags is er nooit school, en in het voorjaar, de zomer en de herfst is er telkens wel een paar weken vrij, als de meester helpen moet met zaaien of hooien of het maaien en naar binnen halen van het koren, dat op de smalle akkers van de berghellingen groeit. Als ze tien jaar zijn, zullen Antonio en Giovanni ook mee moeten helpen - nu mogen ze in die weken nog spelen. Maar hoeveel ze ook van dat spelen houden, ze verlangen er toch naar, tien jaar te zijn.

Ze hebben een verrukkelijk speelterrein. Want achter de huizen en huisjes loopt zo'n klaterende bergbeek, spattend over de stenen. En krijgertje in die beek, dat is heel wat anders dan krijgertje in je tuin of op de weg. Springen van steen tot steen! Niet uitglijden - want ze kunnen flink glad zijn, die stenen - niet omvallen, geen enkels verzwikken, want dan zou er thuis wat zwaaien! Het is een heerlijk spel in de lente, als de eerste gele primula's komen kijken, en in de zomer, als de vlugge forellen door het water schieten en opspringen alsof ze mee willen spelen. En ook in de herfst, als er langs de beekrand hazelnoten te plukken zijn, wat de aardige zwarte eekhoortjes óók zo goed weten. En zelfs in de winter, als het zo wonderlijk mooi is met sneeuw of ijspegels, die neerhangen van de takken. Maar nooit kan het zo hard vriezen dat de beek tot een ijslaag verstart. Want hij komt van heel hoog, van onder een steile gletscher vandaan en hij heeft zo'n vaart, dat de vorst hem niet bijhouden kan. Al heeft hij soms ijs langs zijn kanten, in het midden blijft altijd dat heldere stroompje voortrennen langs zijn eigen weg. De kinderen zijn dol op hun beek. Hoe graag zouden ze de plek eens willen zien, waar hij nu eigenlijk als een lilliputter-watertje geboren wordt, helder en blauw! Maar dat kan nooit. Want daarboven woont de Boze Bergreus en die wil geen mensen in zijn rijk. Dat weet het hele dorp. Geen mensen, en vooral geen kinderen. Dat wordt door de grootvaders aan hun kleinkinderen verteld. Pas op voor de Boze Bergreus! Ze weten precies hoe ver ze omhoog kunnen gaan. Want als je zowat een uur langs de beek omhoog bent geklommen, is er aan je rechterhand een grote harde rots. Maar het is geen rots, het is het beeld van de Bergreus. Kijk maar! Het is heel duidelijk. Een hoog, breed voorhoofd, met dik haar er omheen gebeiteld, twee diepliggende strenge ogen, een scherpe neus en een dichtgeknepen mond. „Tot hiertoe en niet verder” - dat betekende dat beeld. Het was of het de woorden uitsprak, of de Reus zelf ze je toeriep. Hoe vaak hebben Antonio en Carlotta en Giovanni er naar staan te kijken? Ze wilden er dan zó graag voorbij, zó graag hoger gaan, maar ze hóórden die woorden als ze dat stenen gezicht zagen, en dan gingen ze hand in hand terug en vergaten te spelen, tot ze weer een goed eind lager waren.

Het is nu winter en de vakantietijd is juist begonnen, want het is de twintigste december. Er ligt sneeuw. Antonio komt al heel vroeg, het is nog niet eens goed licht, de deur van zijn vaders *albergo* (herberg) uit en glijdt naar de overkant. „Waar zijn ze?” vraagt hij aan de bakkersvrouw, die kilozakken met meel staat te vullen voor de klanten die straks komen zullen. Ze wijst met één vinger

naar boven - Antonio loopt snel het winkeltje door en een houten trap op. Halverwege fluit hij. Drie tonen. En metéén is daar Carlotta's stem: „Hé, jij? Zo vroeg?” zegt ze verbaasd.

„Roep Giovanni,” zegt Antonio.

Ze doet het. Ze is heel verwonderd, ze voelt dat er wat bijzonders is. Als Giovanni half aangekleed uit de slaapkamer komt, zijn gezicht nog afdrogend, zegt Antonio: „Ik kom afscheid nemen, ik ga op reis, naar een ver land, ik heb haast, a rivederci! (= tot weerziens). En meteen haast hij zich de trap alweer af. Als de twee anderen, die even van verbazing doodstil hebben gestaan, naar het kleine raampje rennen, van waaruit ze in de straat kunnen kijken, zien ze nog net, hoe Antonio in de cabine van een grote vrachtauto wordt geduwd, waar hij nu zit tussen twee mannen in. De auto toetert en glijdt weg. Ze voelen zich opeens eenzaam zonder hun vriendje. En ze begrijpen het niet. „Kom mee,” zegt Carlotta. „Doe gauw je jasje aan. Naar zijn moeder.”

Een half uurtje later weten ze méér. Antonio's moeder heeft hun alles verteld. „Antonio is met zijn vader naar Holland, naar zijn grootmoeder,” heeft ze gezegd. „Antonio is eigenlijk maar half een Italiaanse jongen, zijn vader is een Nederlander. Hij heette vroeger Camperts.”

„Wat doet hij dan hier?” had Giovanni gevraagd.

„Dat zal ik je uitleggen. Toen Antonio's vader nog een jonge man was van even twintig, is hij ziek geworden en hij moest van de dokter naar Zwitserland om te kunnen genezen. En toen hij wel beter was, was hij nog niet sterk, hij zou toch altijd in de hoge berglucht gezonder zijn dan in het lage noorderland. Daarom bleef hij en zocht werk. En weer later is hij in een vrije week de Italiaanse grens overgekomen en toen vond hij hier in het dorp de oude albergo leeg en te koop staan. Die heeft hij toen gekocht en toen is hij met mij getrouwd.” Ze lachte even. „We kenden elkaar al een poosje.”

Carlotta had heel slim gezegd: „U werkte zeker in die plaats in Zwitserland waar hij was, in een hotel of zo.”

„Precies! In een hotel in Zermatt. Daar werkten we allebei. Jij bent een kleine slimmerd, hoor.”

Maar Carlotta's gezichtje was eerst nog triest gebleven. „En nu is hij weg,” had ze gezegd, „en Antonio ook.” Toen was moeder Campezzo in de lach geschoten. „Maar ze komen terug, wat denk je nou! Luister maar verder. Er is een brief gekomen van Antonio's grootmoeder. Ze schrijft dat ze nogal ziek is en zo graag haar zoon nog eens wil zien. En haar kleinzootje wil ze graag eens zien, want die kent ze nog helemaal niet. Begrijpen jullie het nu? Daarom zijn ze gegaan.”

Ja, ze hadden het nu wel begrepen. En in de dagen die volgen, proberen ze alleen samen te spelen. Maar ze missen hun vriendje erg, heel erg.

En hoe gaat het nu in deze zelfde dagen met Antonio en zijn vader? Niét zo goed als ze gehoopt hadden. Want je moet goed begrijpen, dat ze niet met een trein of een vliegtuig of een auto konden reizen. Daarvoor had Antonio's vader helemaal geen geld genoeg. Want geld verdienen deed hij met zijn kleine dorpsherberg niet veel. Net genoeg voor het dagelijks leven, meer niet. Vreemdelingen kwamen er haast niet, voor wintersport waren de hellingen niet geschikt en voor de meeste vreemde gasten was zijn hotelletje àl te eenvoudig. En op zo'n onverwachte reis had hij ook helemaal niet gerekend. Maar hij was altijd goedsmoeds, en zo had hij gedacht: „We zullen wel zien te liften, we komen er wel.” En hij had er zelf opeens ook heel erg naar verlangd zijn moeder terug te zien. Daarom had hij op die morgen, toen de chauffeur van een levensmiddelenbedrijf in zijn gelagkamer zat te ontbijten met koffie en brood, opeens gevraagd of ze met hem mee konden rijden.

„Ik moet naar Bern,” had de man geantwoord. „Maar of ik dat vanavond nog haal, weet ik niet. Kunnen jullie over tien minuten klaar zijn?”

Ze waren klaar geweest, en ze waren die avond nog in Bern gekomen, toen het al lang donker was. Bern is de hoofdstad van Zwitserland, dat weet je misschien al wel. Het is een mooie en prettige stad, maar om er 's avonds laat nog een slaappleats te vinden als je geen dikke beurs hebt, dat valt niet mee.

„Ga maar mee naar mijn huis,” zei de chauffeur. „Als jullie in één bed kunnen slapen tenminste.

Méér heb ik ook niet." Nu, dat ging best. En de volgende morgen begonnen ze vol goede moed, en vonden al gauw weer een lift. Helaas maar voor een kort eind.

In die volgende dagen ondervonden ze, dat het met het liften nog wel zou gaan, maar het slapen! Dat ging zo gemakkelijk niet, in al die vreemde plaatsen. Vaak moesten ze erg zoeken, vóór ze iets gevonden hadden dat ze betalen konden. En als ze dan onderweg soms ook al eindigen moesten lopen, en niet al te best gegeten hadden, dan was Antonio 's avonds dikwijls zó moe, dat hij haast slapend aan de hand van zijn vader voortsjokte door zo'n vreemde plaats, waar ze niemand kenden. „Ze zouden wel plaats hebben als we meer betalen konden," zei Campezzo dan wel tegen zichzelf, maar zulke woorden zei hij nooit hardop. Tegen Antonio zei hij: „Hou je maar flink, wij zijn samen op reis, we komen er best." Dat maakte dat de jongen elke dag weer met nieuwe moed begon. Dan

was hij zijn vermoeidheid van de vorige dag al lang weer vergeten.

En er was toch ook zo verbazend veel te zien voor een jongen, die nog niets anders van de wereld kende dan zijn eigen kleine stille dorp, al waren daar dan ook forellen en zwarte eekhoorns en een enkele maal een steenbok of zelfs een gems. Hij keek zijn ogen uit naar de gladde straten, de grote winkels, de prachtige auto's, de treinen, de fabrieken. Maar wat hij het allermooiste vond, dat waren de grote, stralende kerstbomen, die hij af en toe zag op een plein, vóór een kerk, bij een station, of achter winkelramen. Dan kon hij haast niet doorlopen, dan moest hij kijken. Alleen maar kijken.

Want nog nooit had Antonio een kerstboom gezien. Hij begon te vragen, hij moest er alles van weten. En zo kwam zijn vader er toe, hem op een avond, in bed, het Kerstverhaal te vertellen. Niet een kerstverhaaltje, maar Het Kerstverhaal. De geschiedenis van de Geboorte van het Kindje Jezus, dat later de liefde aan de wereld brengen zou.

Nooit nog had Antonio dat verhaal zo uitvoerig gehoord. Elke avond moest Vader het opnieuw vertellen, drie avonden achtereenvolgend. Want het is een verhaal dat steeds mooier wordt, hoe méér je het hoort. Zo werd de vermoeiende reis voor Antonio iets heel erg moois. Met verwonderde ogen keek hij naar het vlakke land. „Geen bergen meer," zei zijn vader, „nu schieten we op."

Ja, eindelijk kwam dan toch de dag, waarop ze in het noorden van de provincie Groningen, bij de oude grootmoeder aankwamen. Wat een vreugde was dat! En ze was ook niet ziek meer, ze moest alleen nog maar binnenshuis blijven. En wat was die Antonio al een grote jongen, vond ze. Was hij al groot genoeg om een kerstboompje te kunnen versieren? Ze had een boompje voor hem gekocht, zie je, en een doos vol versieringen stond klaar in de kast.

Antonio kreeg er een kleur van. Bestond zo iets? Dat je zelf . . . hij, Antonio, dat hij zelf . . . Zijn ogen werden sterren. Heel erg behoedzaam liet hij de slingers door zijn handen gaan en betastte de grote, zilveren ster.

Het werden voor Antonio wonderheerlijke dagen. En toen zijn kerstboompje brandde, vertelde Grootmoeder hem hetzelfde Verhaal. Vader vertaalde alles wat ze zei in het Italiaans. Grootmoeder vertelde het weer iets anders dan Vader het gedaan had. Meer alsof je er helemaal bij was en alles zelf meemaakte. Geen verhaal, maar echte levende werkelijkheid. Zoals hij met vader door de vreemde plaatsen, doodmoe, had voortgesjokt, zoekend naar een nachtverblijf, zo liep hij nu met Jozef en Maria mee en was blij met de veilige stal, die uitkomst bracht. En hij was de eerste die Het Kindje zag. Nog vóór de herders kwamen. Het stak een handje naar hem uit, en Maria glimlachte, omdat hij uit zijn broekzak een fluitje trok en aan het Kindje gaf . . .

Ook de blijste en mooiste dagen gaan voorbij. Zo heel lang konden ze ook niet blijven, want vóór Oudjaar moest Vader weer thuis zijn. Want dan liep zijn kleine hotelletje altijd helemaal vol. Van

heinde en ver kwamen dan jonge mannen en vrouwen, die als kind in het dorp hadden gewoond, om hun oude vaders en moeders op te zoeken en de Oudejaarsavond bij hen te zijn. Dan waren er in de dorps huisjes slaapplekken te kort! Dan moesten alle bedden en rustbanken van de kleine albergo worden opgemaakt, om de gasten te herbergen. Voor die drukte mocht Antonio's moeder niet alléén komen te staan: Dus reisden ze in de avond van de negenentwintigste december terug. Maar nu ging het per trein. Nacht en dag in een trein. Daar had Grootmoeders spaarbankboekje voor gezorgd.

Wat heeft die Antonio veel te vertellen, als hij zijn moeder en zijn vriendjes terugziet! Carlotta wil telkens opnieuw horen over die lichtstralende bomen en ze vraagt naar alle verhaaltjes die Grootmoeder verteld heeft. Maar het is moeilijk, iets terug te vertellen. Het lijkt altijd minder mooi dan je het zelf hebt gevonden. Daarom vertelt Antonio het Kerstverhaal maar liever niet.

Het is nu Oudejaarsnacht. Of eigenlijk al Nieuwjaarsnacht. De hele albergo is propvol. Antonio ligt in zijn warme bed, op zijn dakkamertje, en kan nog niet inslapen. Hij heeft hard meegeholpen met alles, hij is erg moe. Het is nu stil geworden in het volle huis. Dan hoort Antonio, hoe er op de voordeur wordt geklopt. Er doet niemand open. Vader en Moeder slapen, ze zijn óók moe. Wéér wordt er geklopt. En nóg eens weer. Antonio glipt uit zijn bed en steekt zijn hoofd uit het raam van zijn kamertje dat boven de voordeur is. En dan houdt hij zijn adem in. Daar beneden staan een man en een vrouw en de vrouw draagt een klein kindje. Hij kan het kindje niet zien, maar aan de doek ziet hij dat het er is. De maan geeft licht genoeg. Antonio roept: „Ik kom! Wacht u maar even!” Op zijn blote voeten glijdt hij de twee trappen af. Hij doet de voordeur open. „Wij . . .” begint de man. Maar Antonio gaat zelf al praten. „Alles is al helemaal vol,” zegt hij, „maar u mag mijn bed wel hebben.”

„God zegene je,” zegt de man. „Zij is zo moe. We hadden oponthoud.”

Voor hen uit gaat hij de trappen zachtjes weer op. Zij volgen hem, zonder spreken. Even later ligt het kindje al in zijn bed. Het slaapt meteen, het heeft roze wangetjes. De moeder dekt het toe. Ze neemt één van de twee dekens van het bed en reikt die aan de man. Dan gaat ze zelf ook liggen. En op de planken grond, samen onder één deken, ligt Antonio naast de vreemde man. Maar hij is hem niet vreemd, het is immers Jozef?

Och nee, hij weet heel goed dat het niet Maria en Jozef en Het Kindje zijn, maar dat doet er toch immers niet toe? Het is wel prettig om onder het inslapen te denken, dat ze het wél zijn. Het geeft hem zo'n blij gevoel.

Als hij de volgende morgen wakker wordt van de geluiden van het huis, zijn ze al weg. Antonio kijkt naar het bed. Op de plaats waar het hoofdje van het kind gelegen heeft, ligt een papier. Er staat wat op geschreven. Antonio gaat er heen. Hij leest de woorden. Hij leest ze twee, drie keer.

„Liefde maakt sterk”, staat er op het papier. Hij begrijpt het niet goed. Maar hij is er toch blij mee. Hij vouwt het netjes dubbel en legt het in zijn kastje, onder een stapeltje ondergoed. Hij wil het bewaren, goed bewaren. Dat hij het telkens eens weer in zijn handen kan nemen en de woorden kan lezen . . .

Enkele weken later spelen ze weer met hun drieën aan de beek. De sneeuw is weg, de lucht is zacht. Ze klauteren hoger en hoger. Nóg hoger. „Niet verder,” roept Giovanni, „we zijn er al! Kijk dan toch! Het beeld!”

Maar Antonio loopt door. Langs het rotsbeeld en daar voorbij. Hij kijkt even achterom.

„Ik ben niet meer bang,” roept hij. Hij moet opeens aan die drie woorden van het briefje denken, al begrijpt hij zelf niet waarom. Hij voelt zich sterk. Het is een blij gevoel.

En omdat Antonio niet meer bang is, zijn Giovanni en Carlotta het ook niet meer.

De kerstkaart

MAJA VAN HEEMSTRA

Kijk eens wat een mooie kerstkaart we hebben gekregen!” en moeder laat Jetje zien wat de post net gebracht heeft. Het is een grote kaart met een gekleurd plaatje erop: een gezellig klein huisje met een rieten dak, het staat in een tuin waar 's zomers zeker veel bloemen achter de geschoren beukenhaag bloeien. Maar nu ligt er sneeuw en de ramen met de kleine ruitjes zijn dicht. Voor een van de ramen staat een kerstboom met kaarsjes en zilveren slingers, ballen en klokjes. „En dan moet je eens kijken als we er een brandende kaars achter zetten,” zegt moeder weer, „dan is het nóg mooier!” En meteen steekt zij een kaars van de kerstboom aan en houdt de kaart ervoor - wat is dat prachtig! Nu lijkt 't net alsof de kaarsjes van de kerstboom op 't plaatje branden en de slingers, ballen en klokjes glimmen door 't licht.

„En in die kamer zitten kinderen om de kerstboom en de moeder leest een kerstverhaal voor,” zegt Jetje, nadat zij eerst een hele poos heeft zitten kijken naar de mooie kaart.

„En wat doet de vader?” zegt vader lachend vanuit de grote leunstoel waar hij zit te lezen. „Of is die er niet bij?”

„Er is niemand bij,” zegt moeder. „Jetje zuigt de kinderen en de moeder maar uit haar duim.” „Maar 't kan toch best?” zegt Jetje.

„Ja, natuurlijk kan het best,” antwoordt moeder. „En ik denk dat we, als we werkelijk in dat huisje konden kijken, ook wel een vader en moeder en kinderen zouden zien zitten bij de kerstboom.”

„Zou het een echt huisje zijn?” vraagt Jetje; zij kan maar niet genoeg krijgen van het plaatje en houdt het nog steeds voor de brandende kaars.

„Dit is een tekening, maar er bestaan wel zulke huisjes. Niet in de stad, maar buiten op 't land. Als je, zoals wij, op de zesde verdieping van een flatgebouw woont, dan zie je ze niet. Maar als je met oudjaar bij tante Toos gaat logeren, dan zul je wel zulke huisjes zien. Want oom en tante wonen ver van de stad weg.”

En moeder kreeg gelijk. Toen Jetje nieuwjaarsmorgen aan tante vroeg of zij een eindje mocht gaan wandelen, zei tante Toos: „Natuurlijk wel! Je bent nu zo groot nu je alleen mag komen logeren, dat je ook gerust alleen mag gaan wandelen. Loop de zandweg maar af, dan zie je in de verte een bos. Daar is oom heen gegaan om naar de omgewaaide dennen te kijken, want 't heeft vannacht zo gestormd. Dan vraag je oom maar meteen om mee naar huis te komen, want ik ga koffie zetten.”

En daar wandelde Jetje dan in haar centje door 't onbekende land. Wat was 't hier stil! geen trams en geen autobussen, geen bromfietsen en zelfs niet 't lawaai van 't motorwagentje van de melkboer. Je hoorde niets dan de kraaien en de wind door de bomen en heel in de verte een trein. 't Begon een